

Дар'ївська

територіальна громада та виклики
воєнного часу

Атлас умов та ресурсів

ТОВАРИСТВО
ДОСЛІДНИКІВ
УКРАЇНИ

ГЕОІНФОРМАЦІЙНИЙ
ПОРТАЛ
ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

ГЕОЛОГІЯ ТА
ГЕОМОРФОЛОГІЯ

КЛІМАТ

ҐРУНТИ

ЛАНДШАФТИ ТА
РОСЛИННІСТЬ

ЕКОЛОГІЯ

ДЕМОГРАФІЯ

СОЦІАЛЬНА СФЕРА

БЕЗПЕКА
ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

ГОСПОДАРСЬКИЙ
РОЗВИТОК

ТУРИЗМ І КУЛЬТУРНА
СПАДЩИНА

МІСТОБУДІВНЕ
ОСВОЄННЯ ТЕРИТОРІЇ

ТРАНСПОРТНА
ІНФРАСТРУКТУРА

НАСЛІДКИ ВІЙНИ ТА
ПОВОЄННА СТРАТЕГІЯ
РОЗВИТКУ

УДК 528.94:911(477.72-22) «362/364»(084.4)

Д20

Рекомендовано до друку Вченою радою Херсонського державного університету Міністерства освіти і науки України (протокол № 10 від 24.02.2025 р.)

Рецензенти:

член-кореспондент НАН України, доктор біологічних наук, професор Олександр ХОДОСОВЦЕВ

доктор географічних наук, професор Микола БАРАНОВСЬКИЙ
кандидат географічних наук, Віктор ЧЕХНІЙ

Експерт від Дар'ївської територіальної громади:

Наталя ГРИДІНА, начальник відділу регіонального розвитку, інвестицій та проектної діяльності Дар'ївської сільської ради

Д20

Дар'ївська територіальна громада та виклики воєнного часу: атлас умов та ресурсів / Товариство дослідників України; заг. ред. П. Остапенко, Д. Мальчикова; авт. кол.: П. Остапенко, Д. Мальчикова, І. Пилипенко та ін. – Київ; Херсон; Дар'ївка, 2025. – 38 с.

ISBN 978-617-8670-00-9

Атлас умов та ресурсів довоєнного розвитку і повоєнної відбудови Дар'ївської територіальної громади Херсонської області - частина глобального проекту Товариства дослідників України із створення та підтримки геоінформаційної системи для цілого регіону, що базується на географічному підході до створення ГІС-систем. Це картографічне навчальне видання, що характеризує умови і ресурси розвитку громади у мирний час і наслідки широкомасштабного воєнного вторгнення російської армії. Атлас містить картографічні і аналітичні матеріали за трьома розділами «Природні умови та ресурси довоєнного розвитку і повоєнної відбудови», «Соціальна сфера та демографічний потенціал територіальної громади», «Економічний розвиток громади, інфраструктура відбудови та розвитку».

Призначений для здобувачів освіти, викладачів, науковців, мешканців громади, представників органів місцевого самоврядування і всіх тих, хто цікавиться місцевим розвитком.

УДК 528.94:911(477.72-22) «362/364»(084.4)

ISBN 978-617-8670-00-9

©Товариство дослідників України, 2025

©ХДУ, 2025

©П. Остапенко, Д. Мальчикова, 2025

©Колектив авторів, 2025

Авторський колектив

Павло Остапенко – кандидат географічних наук, керівник проекту, автор ідеї;

Дар'я Мальчикова - докторка географічних наук, професорка, аналітка розділу "Наслідки війни і повоєнна стратегія розвитку";

Ігор Пилипенко - доктор географічних наук, професор, аналітик розділів "Демографія довоєнного часу", "Вплив війни на демографічний потенціал".

Олександр Бончковський – PhD з географії, автор розділів: "Геоморфологічна карта", "Фізична карта", "Клімат", картограф розділів: "Соціальний захист", "Культура", "Спорт", "Центри безпеки та пожежно-рятувальні частини", "Містобудівне освоєння території", "Культурна спадщина", картограф розділів "Агропромисловий комплекс",

Володимир Швайко - автор розділів: "Ґрунти", "Ландшафти та рослинність", "Природно-заповідний фонд", "Екологічна мережа", "Військові ландшафти сучасності";

Андрій Бончковський - PhD з географії, автор розділів: "Геологічна будова і корисні копалини", "Екологічні проблеми";

Станіслав Остапенко - PhD з географії, картограф розділів: "Вплив війни на демографічний потенціал", "Промисловість", "Мережа автомобільних доріг", "Наслідки війни і повоєнна стратегія розвитку";

Роман Перхалюк - картограф розділів: "Демографічний потенціал", "Соціальна сфера: освіта, медицина, соціальний захист, культура, спорт", «Культурна спадщина і туристична діяльність мирного часу»;

Яна Мілевська - аналітка розділів: "Промисловість", "Агропромисловий комплекс", "Соціальна сфера: освіта, медицина, соціальний захист, культура, спорт", "Центри безпеки та пожежно-рятувальні частини", "Мережа автомобільних доріг", "Туристичні місця та маршрути";

Олена Денисенко - кандидатка географічних наук, аналітка розділів: "Генеральні плани населених пунктів", "Містобудівне освоєння території";

Дар'я Остапенко – дизайнерка проекту.

ТОВАРИСТВО
ДОСЛІДНИКІВ
УКРАЇНИ

ГЕОІНФОРМАЦІЙНИЙ
ПОРТАЛ
ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Зміст

Карта територіальної громади.....	5
Загальна характеристика територіальної громади.....	6

Розділ І. Природні умови та ресурси довоєнного розвитку і повоєнної відбудови

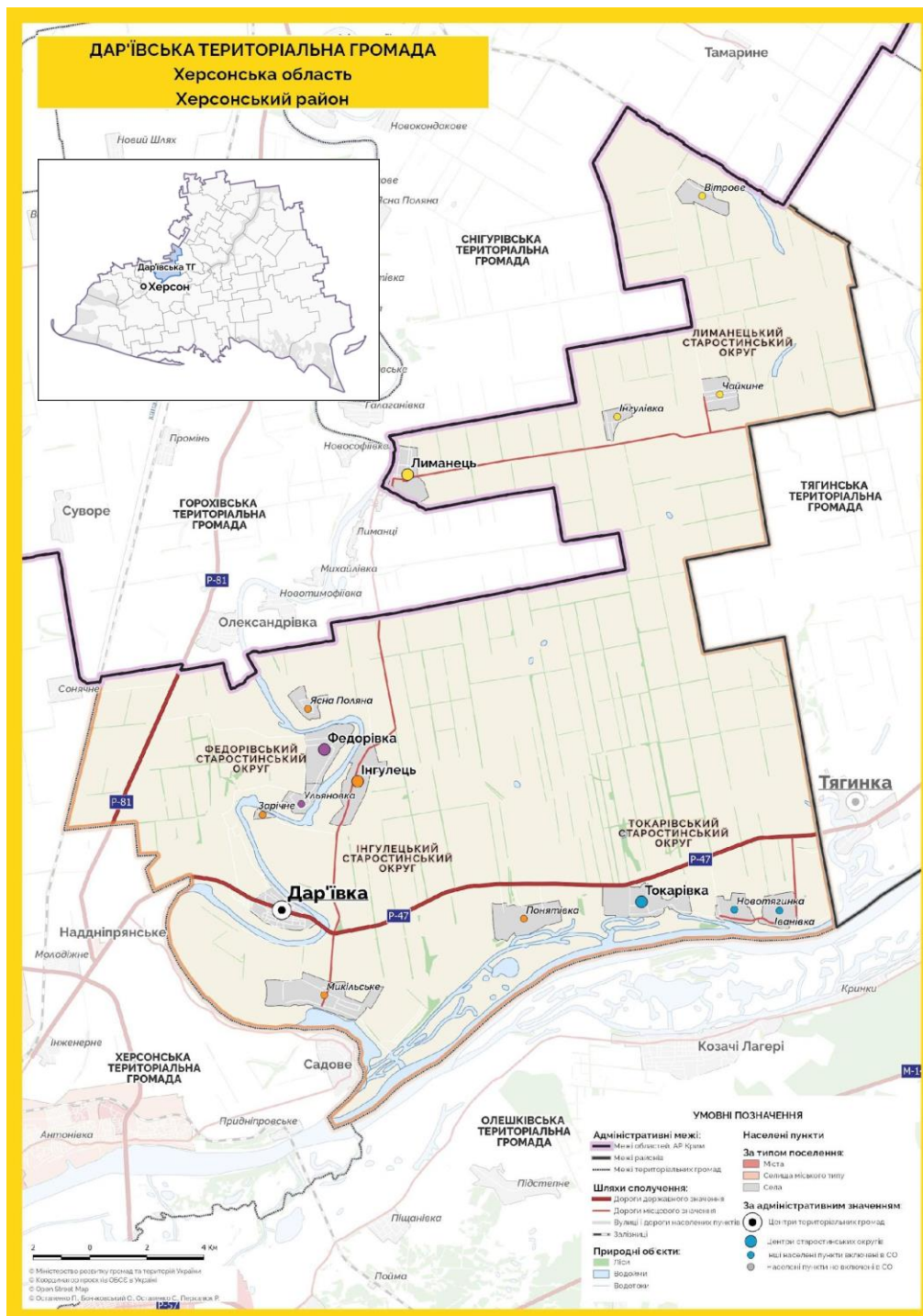
ГЕОЛОГІЯ.....	7
ГЕОМОРФОЛОГІЯ	8
КЛІМАТИЧНІ УМОВИ	10
ҐРУНТИ	11
ЛАНДШАФТИ ТА РОСЛИННІСТЬ	13
ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН: 2021 рік	14

Розділ ІІ. Соціальна сфера та демографічний потенціал тергромади

ДЕМОГРАФІЯ ДОВОЄННОГО ЧАСУ	17
ВПЛИВ ВІЙНИ НА ДЕМОГРАФІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ	19
СОЦІАЛЬНА СФЕРА: 2021 рік	21
ІНФРАСТРУКТУРА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ: 2021 рік	23

Розділ ІІІ. Економічний розвиток громади, інфраструктура відбудови та розвитку

ГОСПОДАРСЬКИЙ РОЗВИТОК У МИРНИЙ ЧАС	25
КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА І ТУРИСТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ МИРНОГО ЧАСУ	27
ТРАНСПОРТНА ІНФРАСТРУКТУРА: 2021 РІК	29
МІСТОБУДІВНЕ ОСВОЄННЯ ТЕРИТОРІЇ: 2021 РІК.....	31
НАСЛІДКИ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ	33

Загальні умовні позначення до карт в атласі

- Межі областей, АР Крим
 - Межі територіальних громад
- Тип населених пунктів:
- Міста
 - Селища
 - Села
- Шляхи сполучення:
- Дороги державного значення
 - Дороги місцевого значення
 - Вулиці і дороги населених пунктів
 - Залізниця

Назви старостинських округів, населених пунктів на картосхемах в атласі вказані станом на 2021 рік.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ (2025)

Назва тергромади	Дар'ївська
Тип тергромади	сільська територіальна громада
Область	Херсонська
Район	Херсонський
Площа (кв. км)	442
Кількість старостинських округів	5
Кількість міст	0
Кількість селищ	0
Кількість сіл	15
Населення (2025, тис. осіб)	5,1
Кількість ВПО (01.01.2025)	1 113
Кількість населення в т.ч. із ВПО (01.01.2025)	5,1
Густота населення тергромади (осіб/кв.км)	11,54
Середній приріст населення 2001-2021 (%)	-10
Населення працездатного віку (осіб, станом на 01.01.2025)	2169
Населення старше працездатного віку (осіб, станом на 01.01.2025)	2362
Населення молодше працездатного віку (осіб, станом на 00.01.2025)	2354
Бюджет тергромади (2025, загальний фонд без урахування міжбюджетних трансфертів, млн. грн)	23,0
Індекс податкоспроможності тергромади	0,3
Базова дотація тергромади (тис. грн.)	37 139,4
Реверсна дотація тергромади (тис. грн.)	0
Кількість ЦНАП в тергромаді	1

Дар'ївська територіальна громада

Загальна кількість родовищ в межах територіальних громад	3
Родовища горючих корисних копалин	Відсутні
Родовища неметалічних корисних копалин	Вапняк (Дар'ївське, Микільське та Федорівське)
Родовища підземних вод	Відсутні
Коротка характеристика мінерально-сировинних ресурсів в територіальних	У межах територіальної громади знаходяться родовища вапняків (Дар'ївське, Микільське та Федорівське), які станом на 2021 рік не розробляються

ГЕОМОРФОЛОГІЯ

Дар'ївська територіальна громада

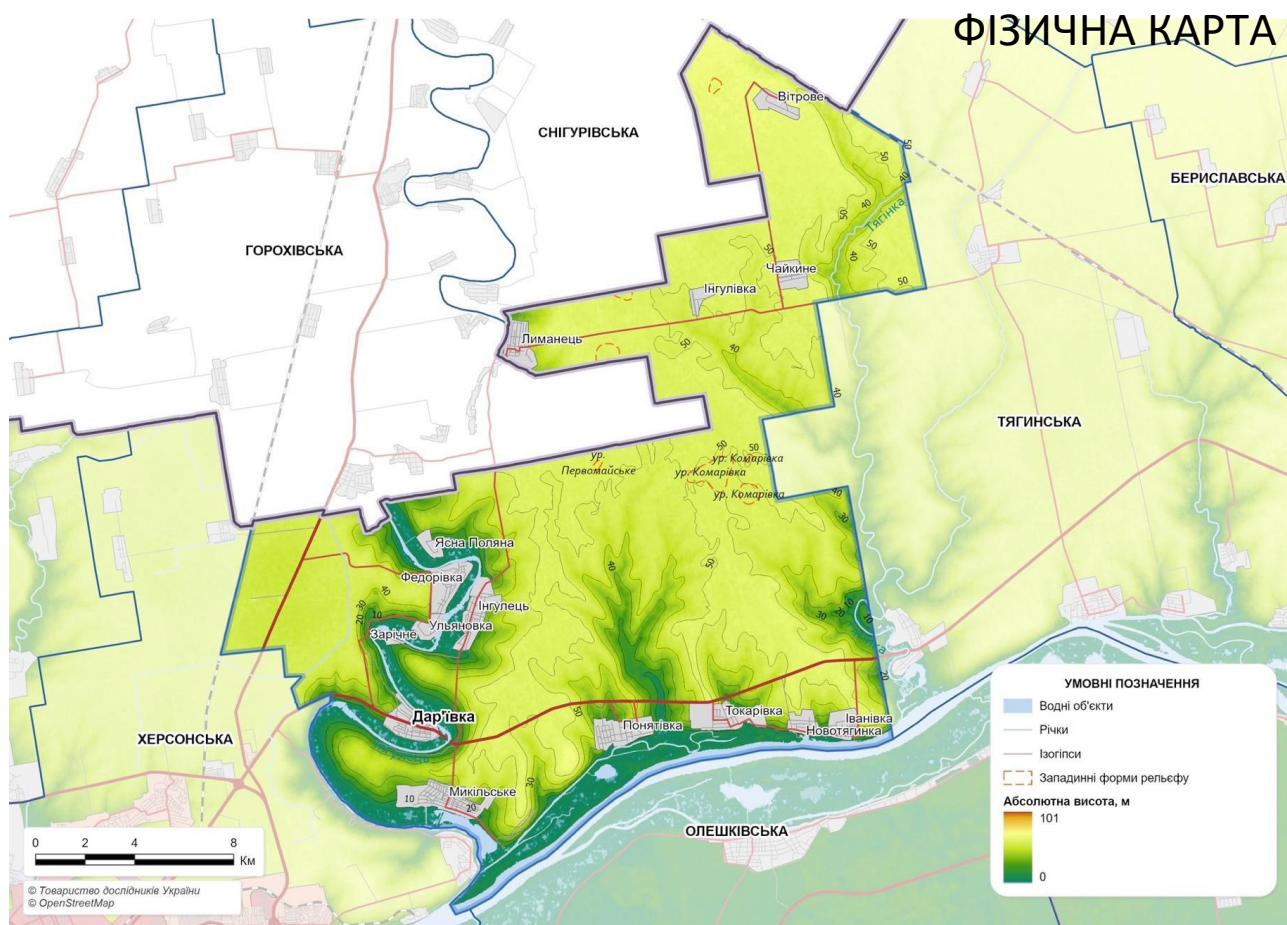
Середня висота, м	39
Мінімальна висота, м	0
Максимальна висота, м	64
Амплітуда висот, м	64
Пласка території (%)	82,24
Дуже пологі схили (%)	15,68
Пологі схили (%)	1,60
Слабко спадисті схили (%)	0,40
Спадисті схили (10%)	0,08
Сильно спадисті схили (%)	0,00
Середній показник вертикального розчленування (м/км.кв)	17,2
Середній показник крутизни схилів (°)	0,95
Середній показник горизонтального розчленування (км /км.кв)	0,66
Геоморфологічна карта (коротка характеристика у розрізі тергромад)	Територіальна громада знаходиться переважно у межах Буго-Дніпровської лесової рівнини, що в генетичному відношенні являє собою пластово-денудаційну субгоризонтальну плоску рівнину на неогенових відкладах (83% площі громади), ускладнену річковою долиною Інгульця (12% площі громади). У долині річки Інгулець виділяється три надзаплавні тераси і відносно широка заплава (400-800 м). Південну частину громади, долину Дніпра, займає плоска флювіально-дельтова рівнина (5% площі громади). На пласких вододілах у півн. частині громади зустрічаються западинні форми рельєфу (подоподібні западини і степові блюдця), загальною площею 338,5 га (0,8% площі громади). Типові поди відсутні. Яружно-балковий рельєф розвинений по всій території громади, особливо у південній частині, де розгалужені і глибокі балки (до 30-40 м) впадають у долину Дніпра. У річковій долині Інгульця балки короткі (до 2-3 км) та неглибокі
Гіпсометрична карта (коротка характеристика у розрізі тергромад)	Середня висота у межах громади: 39,0 м. Максимальна висота: 64 м (півд.-зах. околиця с. Понятівка). Мінімальна висота: 0 м (уріз води р. Дніпро). Амплітуда висот: 64 м

Карта схилів (коротка характеристика у розрізі територій)

Територія громади характеризується переважно пласким рельєфом: 82,2% площі громади - це пласкі поверхні, інші 17,8% - це схили. Найбільші площі зайняті дуже пологими схилами (1-3°) - 15,7%; менше пологими (3-5°) - 1,6%, та слабкоспадистими (5-7°) схилами - 0,4%. Спадисті схили (крутизною понад 7°) зустрічаються у річковій долині Дніпра та Інгульця, і в яружно-балковій мережі

Дар'івська територіальна громада

ФІЗИЧНА КАРТА

КЛІМАТИЧНІ УМОВИ

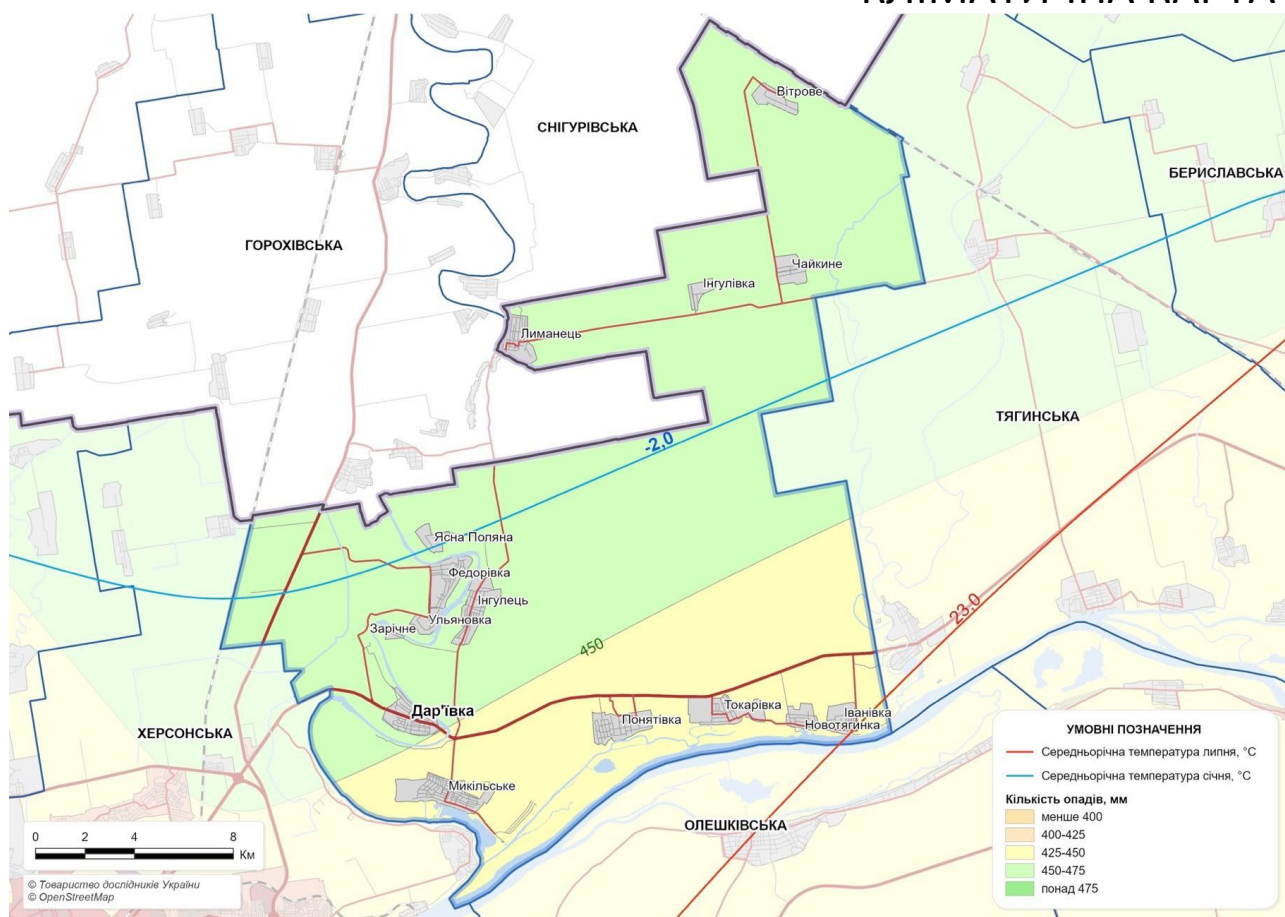
Дар'ївська територіальна громада

Коротка характеристика кліматичних умов тергромади

Середньорічна температура: +10,3°C. Середня температура січня: -1,9...-2,1°C. Середня температура липня: +22,9...23,0°C. Середньорічна кількість опадів: 440-460 мм. Тергромада знаходиться у дуже посушливій, помірно жаркій агрокліматичній зоні з м'якою зимою

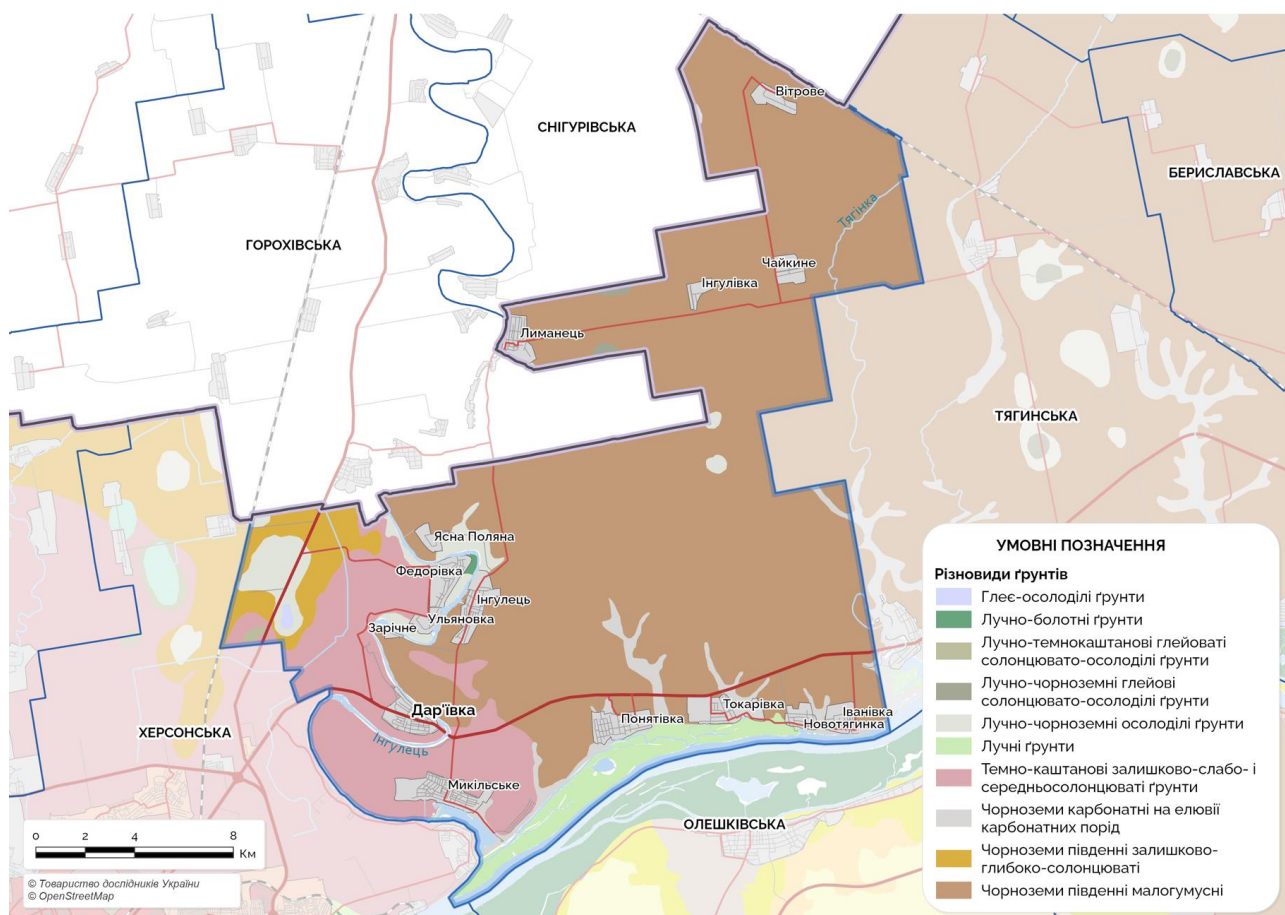
КЛІМАТИЧНА КАРТА

Коротка характеристика рослинного покриття тергромади	Рослинний покрив територіальної громади представлений: агрофітоценозами на місці різнотравно-типчаково-ковилових степів та остепнених луків степових подів (317,84 кв.км.; 71,87% площі громади); різнотравно-злаково остепненими слабозасоленими луками з переважанням костриці валіської, мітлиці виноградникової, тонконігу вузьколистого, пирію повзучого, костриці східної, морквічника лучного, подорожника Корнута та ін. (28,06 кв.км.; 6,34% площі громади); типчаково-ковиловими сухими степами з переважанням ковили української та ковили Лесінга за участю стоколоса прибережного, шавлії пониклої та ін. (22,45 кв.км.; 5,07% площі громади); полезахисними лісосмугами з робінією псевдоакацією, дубом звичайним, ясенем пенсильванським, кленами ясенolistим і гостролистим та ін. (15,4 кв.км.; 3,48% площі громади); байрачними дубовими та дубово-ясеновими заплавами широколистяними лісами з домішкою клена польового, в'яза листуватого та степових видів (жовта акація кущова, терен, залізник бульбистий та ін.) (14,21 кв.км.; 3,21% площі громади); болотистими луками тривало залитих заплав (плавні) - очеретяні, рогозові (рогоз вузьколистий), комишеві (куга озерна), осокові (осока гостра) в поєднанні із заростями верб (верба біла), тополь (осокір) і різнотравно-злаковими луками (пирій повзучий, очеретник звичайний, мітлиця велетенська, зубровник звичайний, плакун прутяний, вероніка довголиста, деревій хрящуватий та ін.) (5,9 кв.км.; 1,33% площі громади); південними ксерофітними степами з переважанням ковили української та участю айстри волохатої, пижма тисячolistого в поєднанні з справжніми та остепненими луками степових подів з переважанням пирію подового, китника лучного, тонконога вузьколистого, осоки ранньої, лисонасінника оманового та ін. (0,87 кв.км.; 0,20% площі громади)
Коротка характеристика ґрунтового покриття тергромади	Ґрунтовий покрив територіальної громади представлений: чорноземами південними малогумусними (310,7 кв. км.; 70,23% площі громади), темно-каштановими залишково-слабо- і середньосолонцюватими ґрунтами (62 кв. км.; 14,02% площі громади), лучно-чорноземними осолоділими ґрунтами (15,5 кв. км.; 3,49% площі громади), лучними

ґрунтами (13,6 кв. км.; 3,07% площі громади), чорноземами південними залишково-глибоко-солонцюватими (13,1 кв. км.; 2,96% площі громади), чорноземами карбонатними на елювії карбонатних порід (11,1 кв. км.; 2,5% площі громади), лучно-чорноземними глейовими солонцювато-осолоділими ґрунтами (1 кв. км.; 0,23% площі громади), лучно-темнокаштановими глейоватими солонцювато-осолоділими ґрунтами (0,4 кв. км.; 0,08% площі громади), глеє-осолоділими ґрунтами (0,4 кв. км.; 0,09% площі громади), лучно-болотними ґрунтами (0,4 кв. км.; 0,1% площі громади)

Дар'івська територіальна громада ҐРУНТОВИЙ ПОКРИВ

Дар'ївська територіальна громада

Коротка характеристика ландшафтно-ї структури тергромади

Ландшафтна структура території громади представлена: лесовими низовинами сильноеродованими, з подами, ярами та балками, врізаними в товщу неогенових відкладів, з південними малогумусними чорноземами, лучно-чорноземними осолоділими глеюватими ґрунтами подів (122,55 кв. км.; 27,70% площі громади), лесовими низовинами з чорноземами південними, темно-каштановими, солонцюватими ґрунтами, у минулому під типчаково-ковиловою та солончаковою рослинністю (117,49 кв. км.; 26,56% площі громади), лесовими низовинами розчленованими ярами та балками з чорноземами південними малогумусними, у минулому під типчаково-ковиловою рослинністю (98,72 кв. км.; 22,32% площі громади), плавними, лучно-степовими солонцювато-солончакуватими заплавами (89,20 кв. км.; 20,16% площі громади)

Ландшафтна структура території

ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН: 2021 рік

**Дар'ївська
територіальна громада**

Коротка характеристика об'єктів природно-заповідного фонду	Наземний покрив територіальної громади представлений: забудованими територіями (23,65 кв.км.; 5,36% площі громади); орними землями (317,84 кв.км.; 71,87% площі громади); лучно-степовими територіями (57,11 кв.км.; 12,92% площі громади); територіями охопленими лісами та полезахисними лісосмугами (29,62 кв.км.; 6,69% площі громади), з яких: лісові території становлять (14,22 кв.км.; 3,21% площі громади, території охоплені полезахисними лісосмугами займають (15,4 кв.км.; 3,48% площі громади); піщаними територіями (0,2 кв.км.; 0,04% площі громади); водні об'єкти займають (13,79 кв.км.; 3,12% площі громади), з них: внутрішні води (13,79 кв.км.; 3,12% площі громади)
Коротка характеристика перспективних об'єктів природно-заповідного фонду	Мережа перспективних об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення на території громади представлена: ботанічною пам'яткою природи «Курган біля Інгульця», комплексною пам'яткою природи «Байди-Бомбандери», ботанічним заказником «Лиманецький» (Джерело: Мойсієнко І.І., Ходосовцев О. Є., Пилипенко І. О., Бойко М. Ф., Мальчикова Д. С., Клименко В. М., Пономарьова А. А., Захарова М. Я., Дармостук В. В. Перспективні заповідні об'єкти Херсонської області. Херсон: Видавничий Дім «Гельветика», 2020. 166 с. DOI: 10.32782/978-966-992-049-2/1-166).
Коротка характеристика екомережі	Загальна площа екомережі тергромади становить 100,72 кв. км. (22,79% від загальної площі території громади). Екологічна мережа в межах територіальної громади представлена наступними типами наземного покриву: лучно-степовими територіями (57,11 кв. км.; 56,70% площі екомережі); лісові території становлять (14,22 кв. км.; 14,12% площі екомережі, території охоплені полезахисними лісосмугами займають (15,4 кв. км.; 15,29% площі екомережі); піщаними територіями (0,2 кв. км.; 0,20% площі екомережі); внутрішні води (13,79 кв. км.; 13,69% площі екомережі). Екологічна мережа в межах територіальної громади представлена наступними типами рослинного покриву: різнотравно-злаково остепненими слабозасоленими луками з переважанням костриці валіської, мітлиці виноградникової, тонконігу вузьколистого, пирію повзучого, костриці східної, морківника лучного, подорожника Корнута та ін. (28,06 кв. км.; 28,76% площі екомережі); типчаково-ковиловими сухими степами з переважанням ковили української та ковили Лесінга за участю стоколоса прибережного, шавлії пониклої та ін. (22,45 кв. км.; 22,29% площі екомережі); полезахисними лісосмугами з робінією псевдоакацією, дубом звичайним, ясенем пенсильванським, кленами ясенolistим і гостролистим та ін. (15,4 кв. км.; 15,29% площі екомережі); байрачними дубовими та дубово-ясеновими заплавами широколистяними лісами з

	домішкою клена польового, в'яза листуватого та степових видів (жовта акація кушова, терен, залізняк бульбистий та ін.) (14,21 кв. км.; 14,11% площі екомережі); болотистими луками тривало залитих заплав (плавні) - очеретяні, рогазові (рогіз вузьколистий), комишеві (куга озерна), осокові (осока гостра) в поєднанні із заростями верб (верба біла), тополь (осокір) і різнотравно-злаковими луками (пирій повзучий, очеретник звичайний, мітлиця велетенська, зубровник звичайний, плакун прутяний, вероніка довголиста, деревій хрящуватий та ін.) (5,9 кв. км.; 5,86% площі екомережі); південними ксерофітними степами з переважанням ковили української та участю айстри волохатої, пижма тисячolistого в поєднанні з справжніми та остепненими луками степових подів з переважанням пирію подового, китника лучного, тонконога вузьколистого, осоки ранньої, лисонасінника оманового та ін. (0,87 кв. км.; 0,86% площі екомережі). Ландшафтна структура екологічної мережі тергромади представлена: лесовими низовинами сильноеродованими, з подами, ярами та балками, врізаними в товщу неогенових відкладів, з південними малогумусними чорноземами, лучно-чорноземними осолоділими глеюватими ґрунтами подів (17,34 кв. км.; 17,22% площі громади), лесовими низовинами з чорноземами південними, темно-каштановими, солонцюватими ґрунтами, у минулому під типчаково-ковиловою та солончаковою рослинністю (16,41 кв. км.; 16,29% площі громади), лесовими низовинами розчленованими ярами та балками з чорноземами південними малогумусними, у минулому під типчаково-ковиловою рослинністю (7,57 кв. км.; 7,52% площі громади), плавними, лучно-степовими солонцювато-солончакуватими заплавами (44,87 кв. км.; 44,55% площі громади)
Коротка характеристика сайтів (об'єктів) Смарагдової мережі тергромади	Смарагдова мережа на території громади представлена наступними сайтами (об'єктами): "Нижній Дніпро" (4626,03 га; 10,47% площі громади); "Долина нижнього Інгульця" (63,65 га; 0,14% площі громади)
Коротка характеристика екологічного стану, лісових та земельних ресурсів	За період з 2000 по 2020 роки втрата лісових насаджень в громаді складає 11.3 га. В межах громади присутні безгосподарські хімічні засоби захисту рослин, які не придатні для використання і потребують утилізації. У територіальній громаді переважають помірно еродовані ґрунти (99% площі громади)
Оцінка стану забруднення навколишнього середовища у межах територіальних громад	У межах територіальної громади знаходиться одне підприємство-забруднювач поверхневих вод (МКП «Миколаївводоканал»)

Дар'ївська територіальна громада

ЕКОЛОГІЧНА МЕРЕЖА

ТА ЗАБРУДНЕННЯ

ДЕМОГРАФІЯ ДОВОЄННОГО ЧАСУ

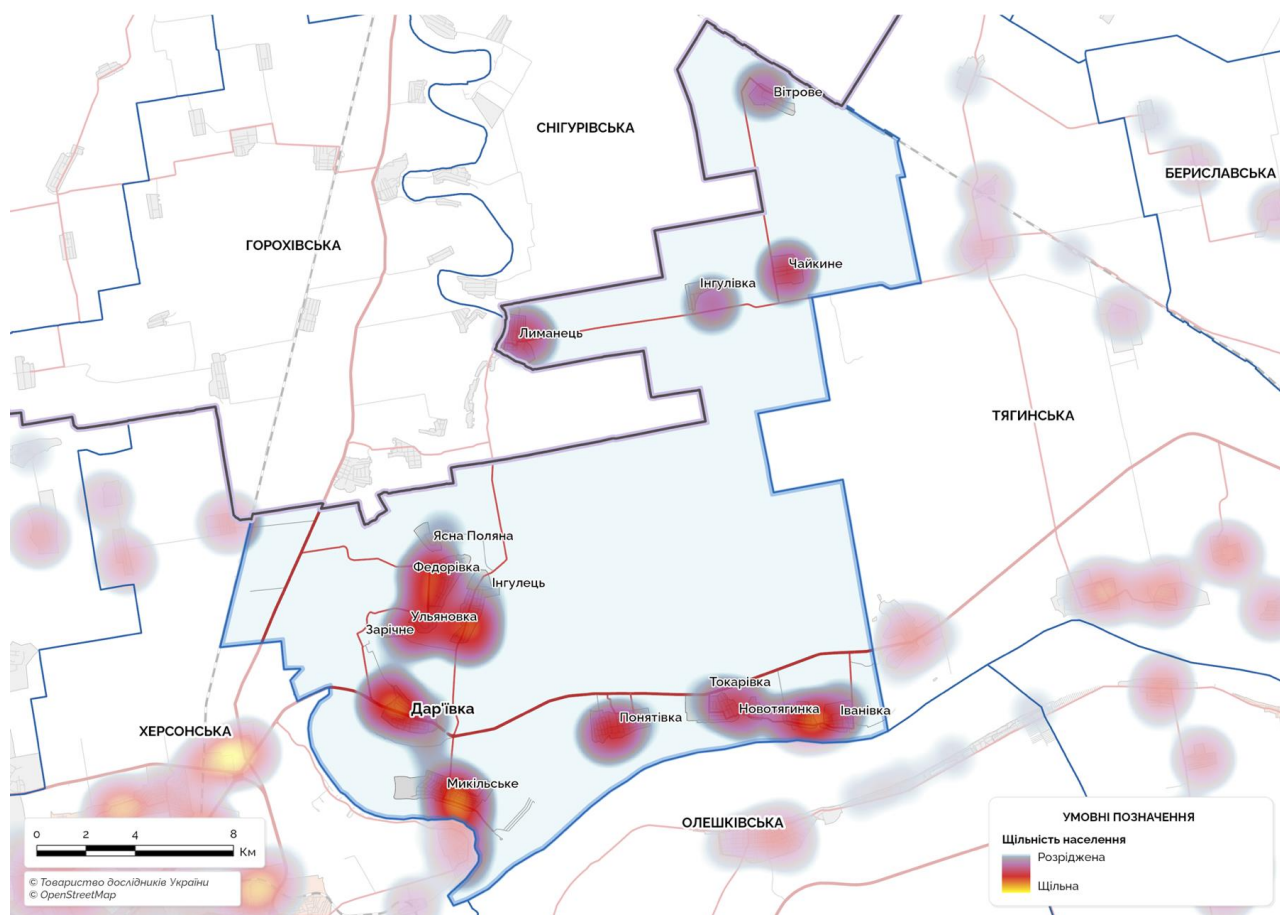
Дар'ївська територіальна громада

Коротка характеристика демографічного потенціалу	Чисельність населення Дар'ївської територіальної громади на 1 січня 2022 року складало 14414 осіб, які проживали в 15 населених пунктах. В адміністративному центрі – селі Дар'ївка мешкало 18,2% населення громади, а перших трьох за людністю поселеннях (Дар'ївка, Микільське та Інгулець) проживало менше половини (48,67%) населення громади. В цілому, чисельність населення територіальної громади складала 3,2% населення Херсонського району та 1,4% населення Херсонської області на відповідний період. Густота населення складала на початок 2022 року 33 особи на квадратний км, щільність населених пунктів складала 3,39 на 100 км². Середня відстань між населеними пунктами – 5,4 км, середня людність населеного пункту складала 960 осіб. Станом на 1 січня 2022 року частка осіб старша працездатного віку складає 22,19%, що відносить громаду до групи територіальних одиниць з низькою часткою осіб пенсійного віку відносно середньообласного параметру. Навантаження цією віковою групою на осіб працездатного віку сягає 358 осіб на 1000 осіб працездатного віку, що є низьким. Частка молодшої групи складає 17% населення, що відносить громаду до групи територіальних одиниць з низьким показником. Діти формують середнє демографічне навантаження на рівні 280 на 1000 осіб працездатного віку. Загальне демографічне навантаження є низьким по Херсонській області і складає 639 особи на 1000 осіб працездатного віку
Етнічна структура та національні артефакти в тергромаді	В межах тергромади знаходиться 4 етнічні громади, а саме: азербайджанців, турків-ахиска (месхетинців) (с. Дар'ївка), ромів (с. Іванівка), таджиків (с. Федорівка)

Дар'івська територіальна громада

ЩІЛЬНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ

ВПЛИВ ВІЙНИ НА ДЕМОГРАФІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ

Дар'ївська територіальна громада

Вплив війни на демографічний потенціал тергромади

Повномасштабне вторгнення та інтенсивність бойових дій на території Дар'ївської громади викликали дуже сильне скорочення населення.

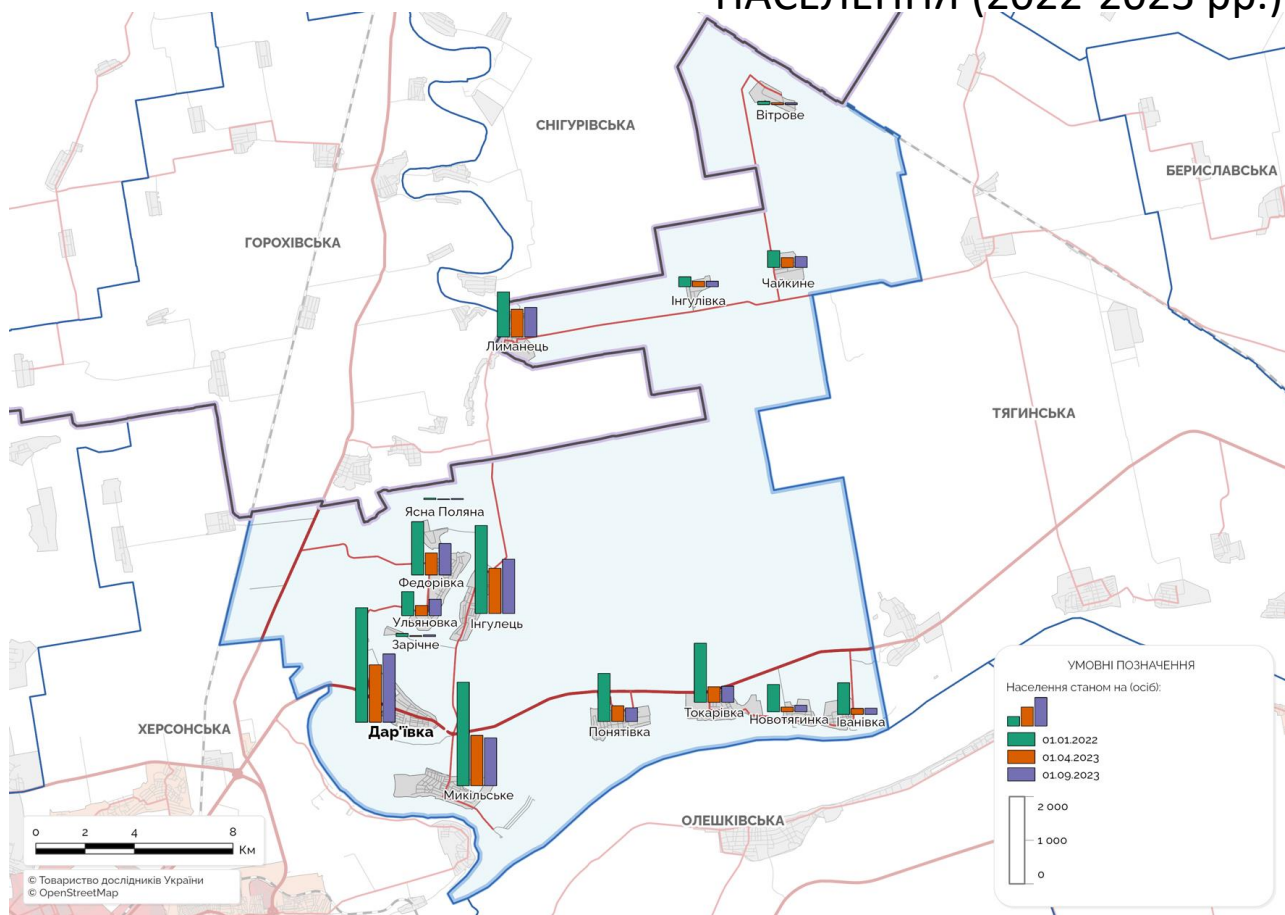
Загальне зменшення на 1 квітня 2023 року склало майже 56,5%. Найбільші показники скорочення були зафіксовані для сел Новотягинка - 82%, Іванівка - 81%. Менші за середні показники громади скорочення населення в Лиманець – 39%, Вітрове – 42%.

Для громади притаманним є продовження скорочення населення весь період після звільнення території. Так, з 1 квітня 2023 по 1 січня 2025 року населення скоротилося на 1329 осіб або ще на 9,2% чисельності населення станом на початок 2022 року. Загальна чисельність населення на 1 січня 2025 склала 4944 особи. Це лише 34,3% від числа мешканців на 1 січня 2022 року. Знелюдніли села Іванівка і Новотягинка. Дуже сильно зменшилася чисельність населення в Микільському (залишилося 18,2% населення від чисельності станом на 1.01.2022), Понятівка (залишилося 6,6% від населення 1.01.2022) та Токарівка (залишилося 1,3% від населення 1.01.2022).

Як і для більшості звільнених громад, негативним аспектом залишається деформована вікова структура населення. Частка пенсіонерів перевищує 47% населення і більша за частку осіб працездатного віку. Наявні діти до 15 років складають 8,5% населення громади. В 7 населених пунктах з 15 відсутні діти віком до 2 років.

На 1 січня 2025 року густота населення сягає 11 осіб на км², щільність населених пунктів складала 3,39 на 100 км². Середня відстань між населеними пунктами – 5,4 км, середня людність населеного пункту - 380 осіб.

Дар'івська територіальна громада
ЗМІНА ДЕМОГРАФІЧНОЇ СТРУКТУРИ
НАСЕЛЕННЯ (2022-2023 рр.)

СОЦІАЛЬНА СФЕРА: 2021 рік

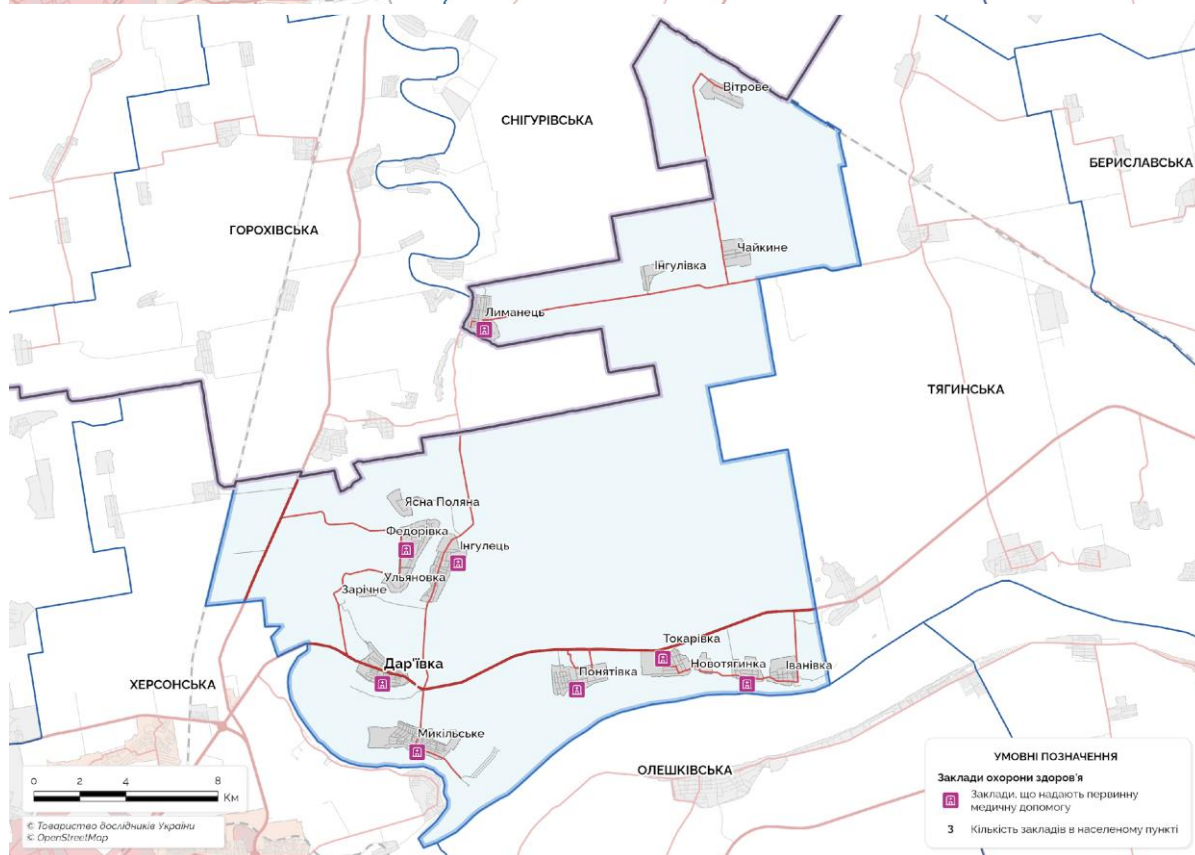
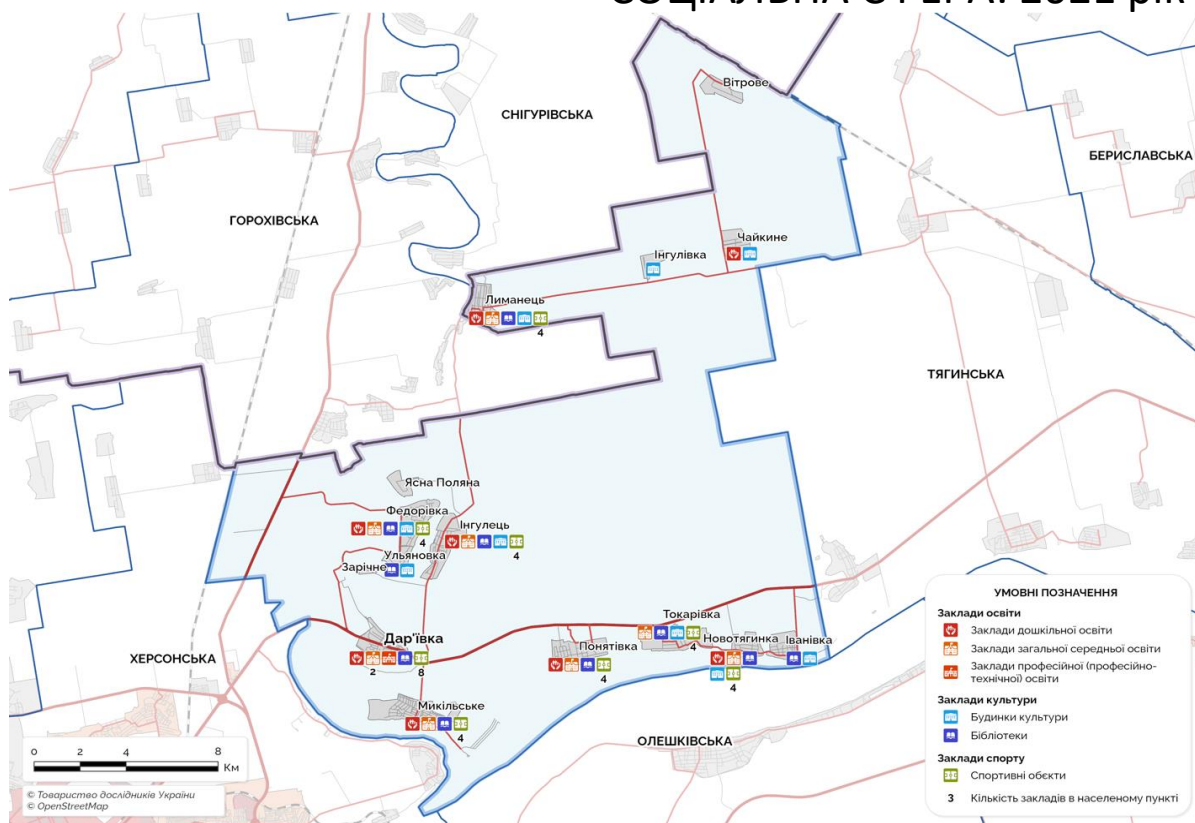
**Дар'ївська
територіальна громада**

Коротка характеристика закладів освіти	Мережа закладів освіти представлена 8 ДНЗ, 9 ЗЗСО. Вісім ЗЗСО I-III рівня акредитації, одна - I-II рівня акредитації. У найбільшому закладі навчається 310 учнів, в найменшому - 86. У ЗЗСО навчається 1630 учнів та працює 165 педагогів. Середня наповненість класів у громаді - 16,3 учнів на клас (середній рівень наповнюваності) і змінюється від 19,8 до 9,6 за окремими закладами. Навантаження на одного вчителя у громаді складає 10 учнів і змінюється від 15,3 до 5,7 учнів на одного вчителя
Медична сфера	Медична сфера територіальної громади складається із 7 закладів первинної медичної допомоги, в тому числі 3 заклади ПМД зареєстровано в системі ehealth. Послуги первинної медичної допомоги надають 6 лікарів, із якими укладено 10874 декларації, що становить 77,59 % від загальної кількості населення територіальної громади
Коротка характеристика сфери соцзахисту	У громаді відсутні установи та заклади соціального захисту. Робота із соціального захисту реалізується у громаді через відділи Виконавчого комітету. Розбудова стійкої мережі установ та закладів соціального захисту, та підключення партнерів приватних комерційних та громадських організацій до системи соціального обслуговування населення є одним з ключових завдань у громаді на найближчий період її розвитку. Обмежуючим фактором щодо його реалізації є брак фінансових ресурсів місцевого бюджету
Коротка характеристика сфери культури	Територіальна громада характеризується низьким навантаженням користувачів на заклади культури. У громаді 8 клубних закладів, 10 публічних бібліотек. Це обмежує перспективу комерціалізації частини послуг, які надають у сфері культури та, відповідно підвищує навантаження на місцевий бюджет. Є гостра необхідність оптимізувати мережу закладів культури у громаді
Коротка характеристика спортивної сфери	Спортивна інфраструктура громади за своєю структурою дуже спрощена. Її складають 9 футбольних полів, 9 спортивних залів та 18 спортивних майданчиків

Дар'івська територіальна громада

СОЦІАЛЬНА СФЕРА: 2021 рік

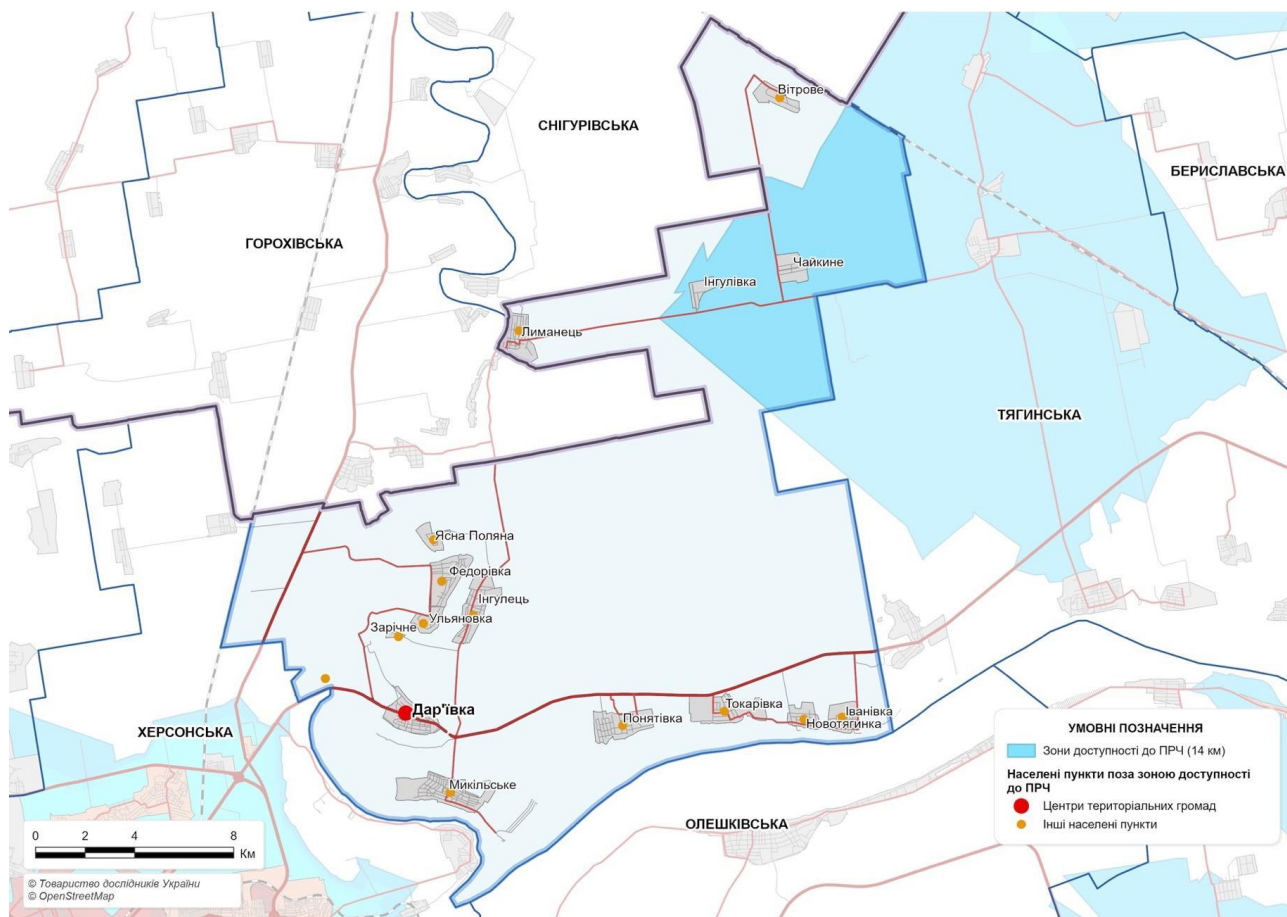
ІНФРАСТРУКТУРА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ: 2021 рік

Дар'ївська територіальна громада

Коротка характеристика пожежної безпеки в тергромаді	В межах територіальної громади відсутні будь-які пожежно-рятувальні частини. Загалом 2 з 15 населених пунктів тергромади знаходяться поза межами 20 хвилинної доступності до пожежно-рятувальних частин, 95% населення тергромади проживає поза зоною доступності 20 хвилин до ПРЧ
Загальний рівень техногенної безпеки тергромади	Низький рівень організації реагування на надзвичайні ситуації при вище середньому потенціалі виникнення техногенної небезпеки в тергромаді. Тергромада першочергово потребує збільшення кількості сил реагування на надзвичайні ситуації
Коротка характеристика техногенної безпеки в тергромаді	В межах територіальної громади відсутні підрозділи реагування на надзвичайні ситуації, але при цьому на території тергромади розміщено 7 об'єктів техногенної небезпеки: 6 - пожежовибухонебезпечні та 1 об'єкт хімічної небезпеки

Дар'івська територіальна громада СИЛИ РЕАГУВАННЯ НА НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ

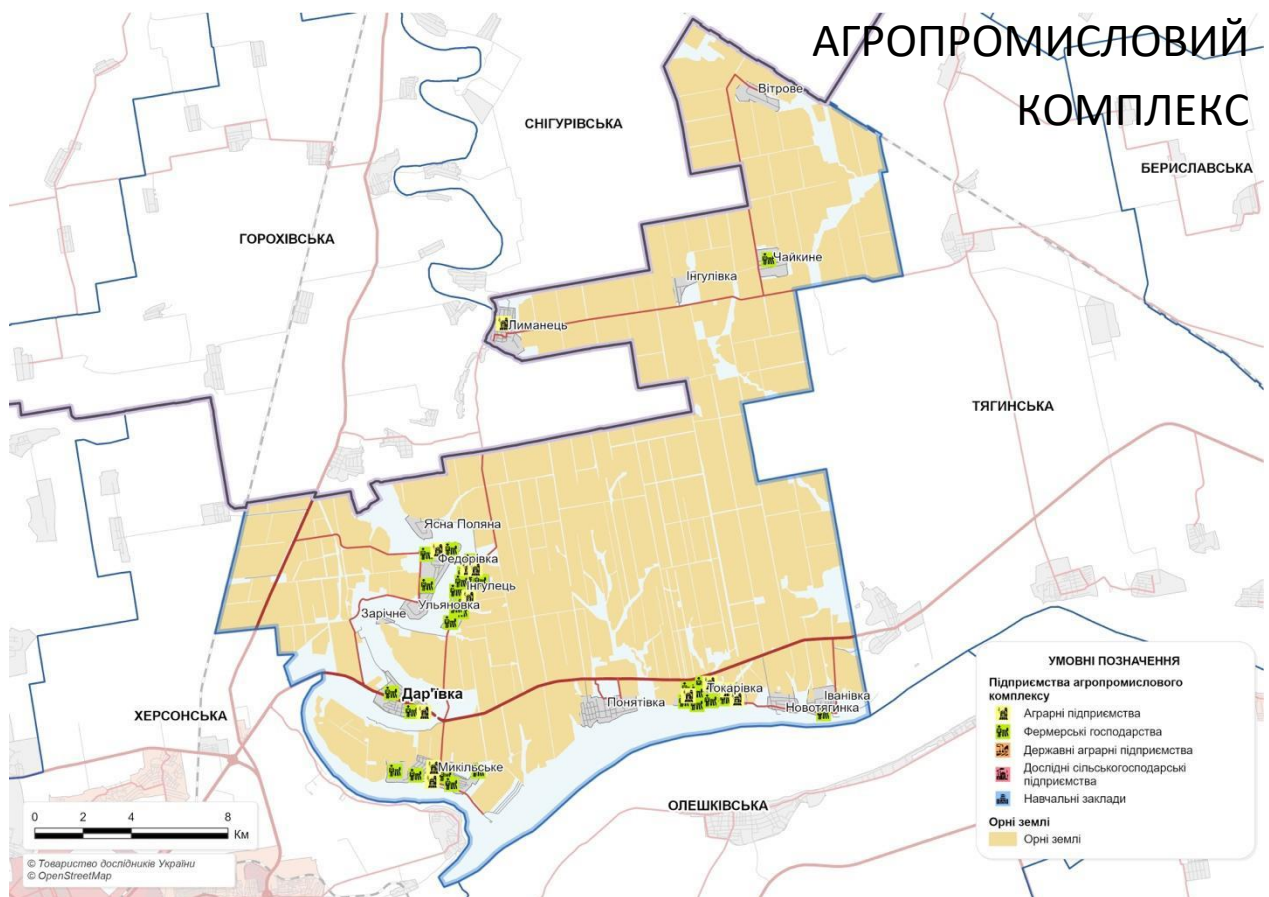
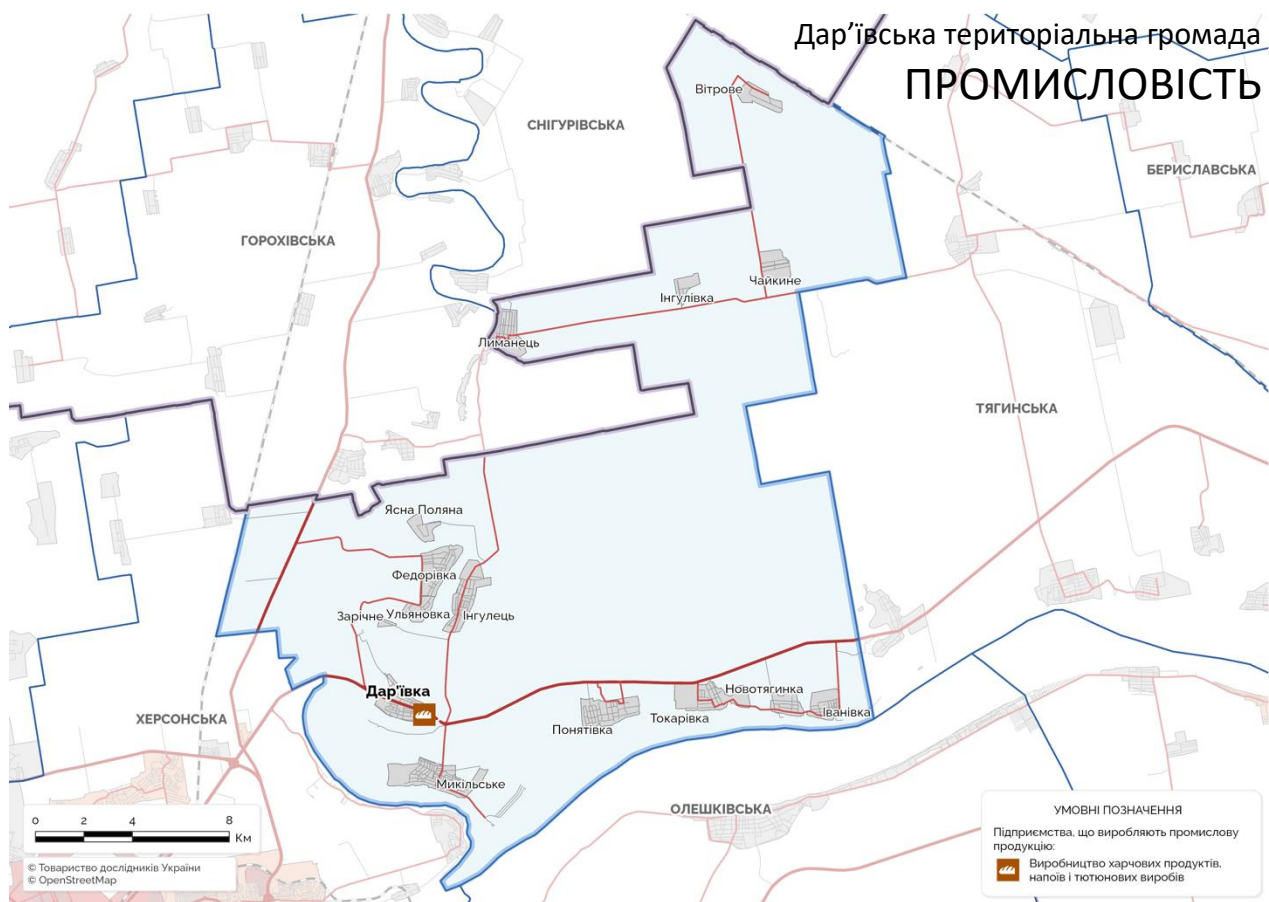

ГОСПОДАРСЬКИЙ РОЗВИТОК У МИРНИЙ ЧАС

Дар'ївська територіальна громада

Коротка характеристика промислового розвитку територіальних громад	В межах територіальної громади функціонує одне промислове підприємство - Товариство з обмеженою відповідальністю "САН ЛАЙТ". Здійснюється виробництво продукції харчової промисловості
Коротка характеристика енергетичного комплексу територіальних громад	В межах територіальної громади розміщено дві сонячні електростанції (СЕС Понятівка та СЕС на даху Фрей) загальною потужністю 19,23 МВт
Коротка характеристика агропромислового комплексу	В межах територіальної громади зареєстровано 62 підприємства агропромислового комплексу, із яких 20 - аграрних підприємств, 41 фермерське господарство, 1 навчальний заклад
Переважаюча спеціалізація в рослинництві	Просо, ячмінь ярий, ячмінь озимий, пшениця озима, соняшник, ріпак ярий, рапс озимий, пшениця яра
Переважаюча спеціалізація в тваринництві	Відсутня
Коротка характеристика інвестиційно-привабливих територій	В межах територіальної громади знаходиться 4 інвестиційно-привабливі території, 3 типу Greenfield та 1 Brownfield для потенційного розміщення об'єктів альтернативної енергетики, промисловості та сільського господарства. Загальна площа ділянок - 49,2 га. Розроблено Інвестиційний паспорт Дар'ївської громади з переліком інвестиційно привабливих ділянок (https://daryivska-gromada.gov.ua/news/1718355890/)

КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА І ТУРИСТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ МИРНОГО ЧАСУ

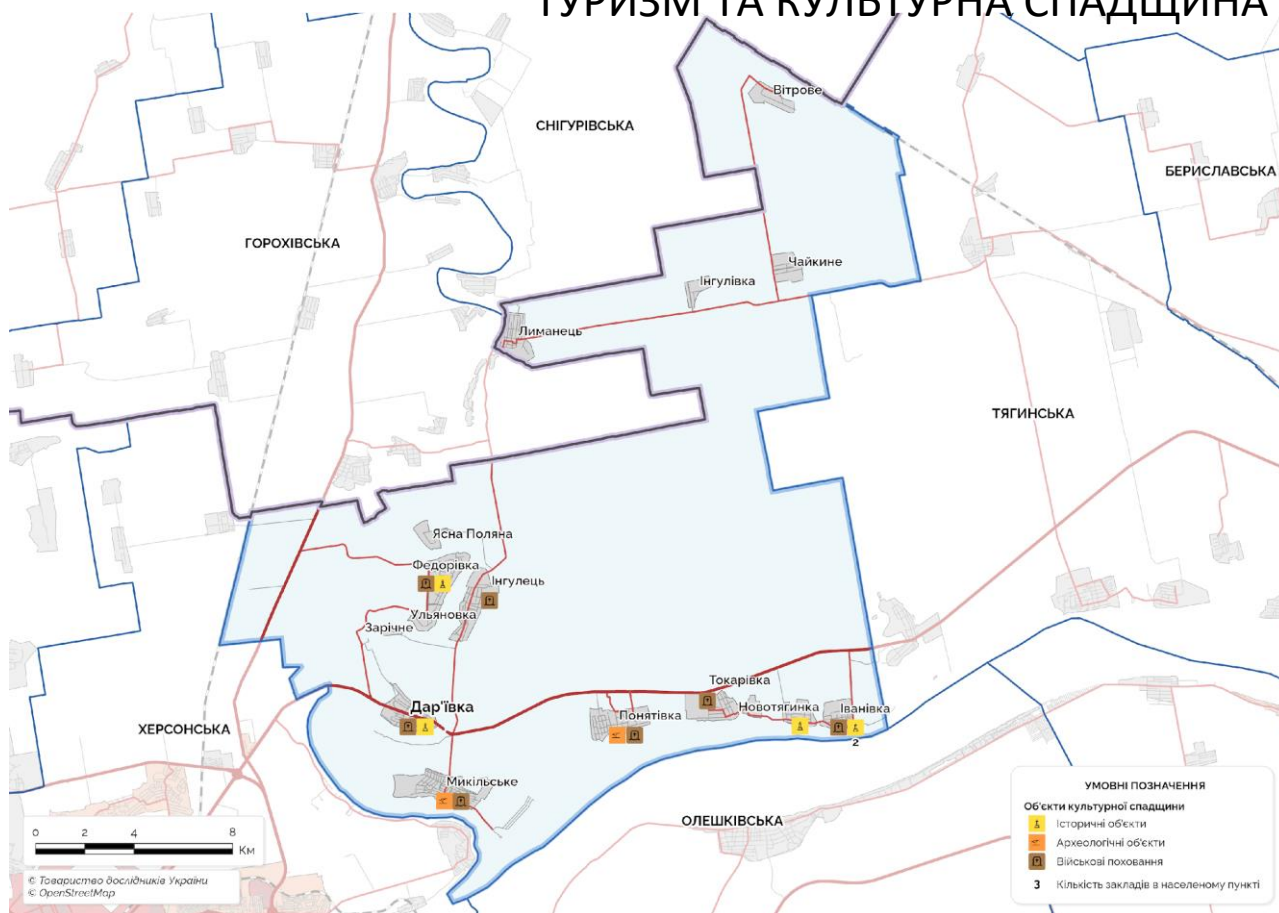

Дар'ївська територіальна громада

Загальна к-сть об'єктів культурної спадщини	14
Коротка характеристика культурної спадщини в територіальній громаді	В межах Дар'ївської тергромади знаходиться 7 військових поховань, а саме: Братська могила воїнів Червоної армії (с. Токарівка), Братська могила воїнів Червоної армії (льотчиків) (с. Іванівка), Братська могила воїнів Червоної армії й пам'ятник на честь воїнів-односельчан (с. Дар'ївка), Братська могила воїнів Червоної армії й пам'ятник на честь воїнів-односельчан (с. Інгулець), Братська могила воїнів Червоної армії й пам'ятник на честь воїнів-односельчан (с. Микільське), Братська могила воїнів Червоної армії й пам'ятник на честь воїнів-односельчан (с. Понятівка), Могили воїнів Червоної армії і пам'ятник на честь воїнів-односельчан (с. Федорівка). У тергромаді знаходиться 5 історичних об'єктів, а саме: Пам'ятний знак жертвам голодоморів 1932-1933, 1946-1947 рр. та політичних репресій (с. Федорівка), Будинок, в якому народився Герой Радянського Союзу П. Й. Чепінога (с. Іванівка), Пам'ятник на честь воїнів-односельчан (с. Іванівка), Пам'ятник на честь воїнів-односельчан (с. Новотягинка). Також в межах громади розташовані 2 археологічні об'єкти: Понятівський могильник в с. Понятівка (II тис. до н. е. - II тис. н. е.) та Репринське поселення в с. Микільське (XII – XI ст. до н.е.), які є атрактивними та потенційно привабливими об'єктами для розвитку туризму в тергромаді. Дар'ївська тергромада має слаборозвинену туристичну інфраструктуру. Об'єкти туризму в межах тергромади розташовані нерівномірно, переважно на півдні тергромади
Туристичні маршрути, що пролягають територією тергромади	Відсутні

Дар'ївська територіальна громада

ТУРИЗМ ТА КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА

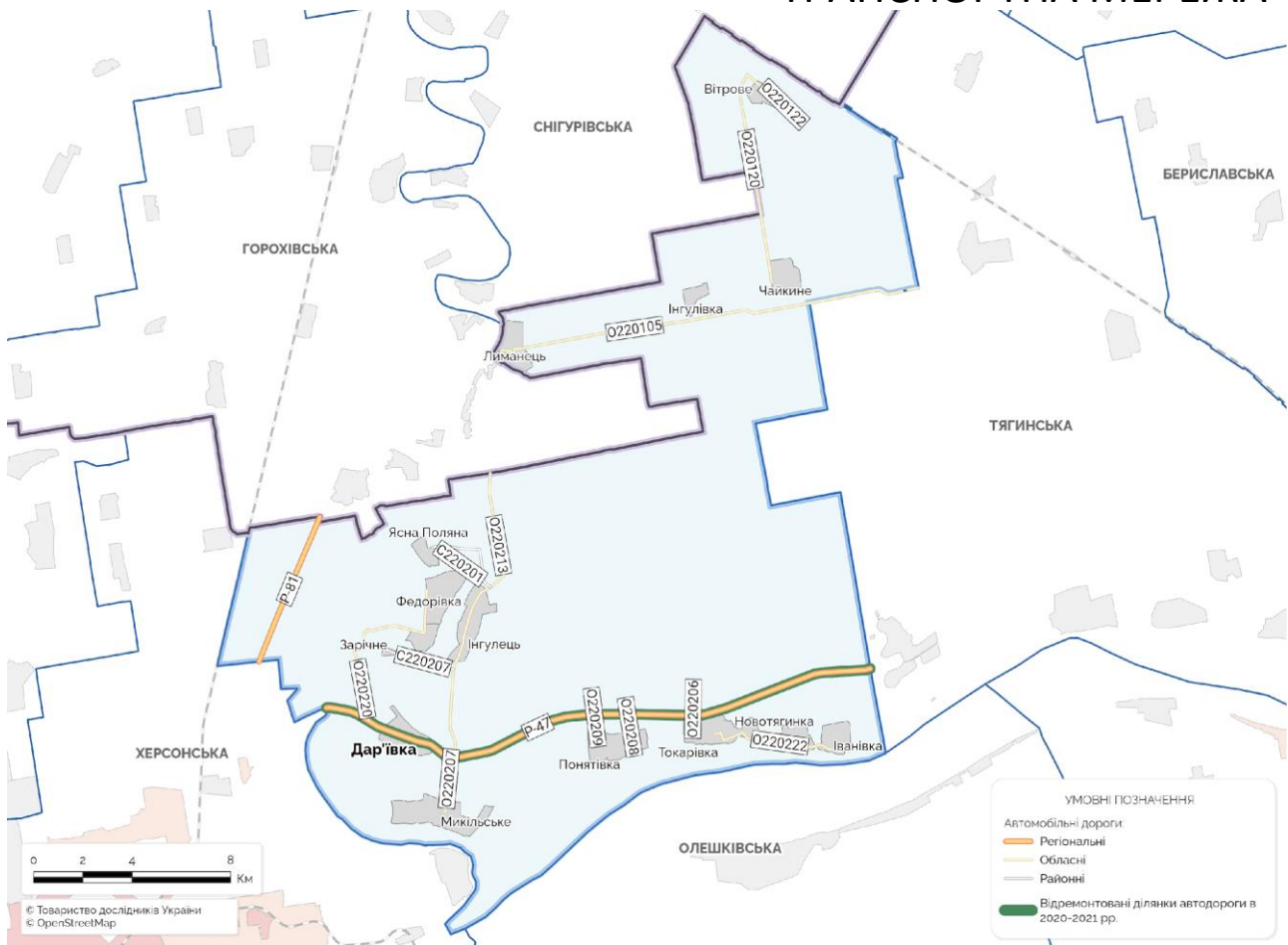
ТРАНСПОРТНА ІНФРАСТРУКТУРА: 2021 РІК

Дар'ївська територіальна громада

Коротка характеристика мережі автомобільних доріг	Загальна протяжність автомобільних доріг державного та місцевого значення в територіальній громаді становить близько 139 км, таким чином щільність автомобільних доріг в тергромаді становить 0,315 км/кв. км (середній показник по області). Найбільшу протяжність в межах тергромади мають дороги обласного (62,4%) та регіонального значення (30,7%). Протягом 2020-2021 рр. в тергромаді відремонтовано 38,31 км доріг державного та місцевого значення, що становить 27,5% від їх загальної протяжності в тергромаді
Коротка характеристика доступності автобусних пасажирських перевезень тергромад	12 із 15 (80%) населених пунктів тергромади мають регулярне автобусне сполучення (в тому числі центр тергромади), що становить 89 % населення тергромади. Територією тергромади проходить 48 внутрішньообласних автобусні маршрути, 48 транзитних з Херсону. Також територією тергромади проходить 11 міжобласних транзитних маршрутів

Дар'ївська територіальна громада ТРАНСПОРТНА МЕРЕЖА

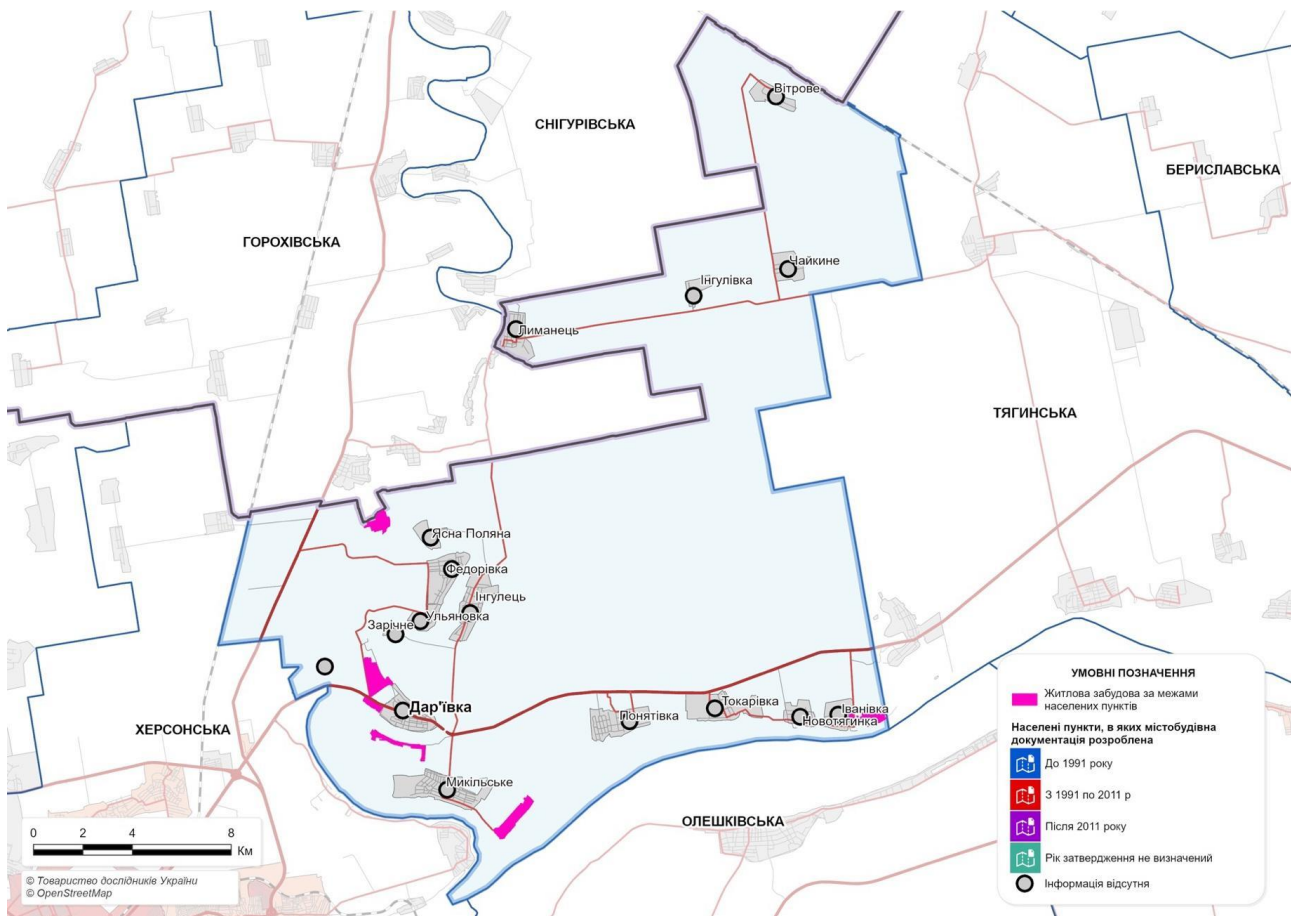
МІСТОБУДІВНЕ ОСВОЄННЯ ТЕРИТОРІЇ: 2021 РІК

Дар'ївська територіальна громада

Поточний стан затвердження містобудівної документації (МБД) у тергромадах	Дані відсутні
Оцінка затвердженої МБД в тергромадах	Дані про МБД тергромади у відкритому доступі відсутні
Коротка характеристика житлового фонду	Загальна розрахункова площа житлових приміщень в тергромаді становить 421,7 тис. кв.м., загальна забезпеченість житлом в тергромаді становить 30,3 кв.м/особу. Розрахункова кількість квартир/житлових садиб становить 6622 одиниці, забезпеченість квартир/житлових садиб на 1 особу в тергромаді становить 0,48. Загалом, тергромада має вище середнього рівень забезпеченості житлом населення
Коротка характеристика містобудівного освоєння	Розселенська мережа територіальної громади складається із 16 сіл, в яких проживає 13909 тис. осіб, в тому числі одне село має чисельність населення менше 50 осіб. Загальна площа забудованих територій в межах тергромади - 23,65 кв.км, площа населених пунктів - 24,16 кв.км. Площа житлової забудови поза межами населених пунктів - 3,806 кв.км, що становить 15,75% від загальної площі населених пунктів тергромади. Загалом тергромада має вище середнього рівень містобудівного освоєння території, а потенціал містобудівного освоєння території тергромади можна охарактеризувати як високий рівень збільшення

Дар'ївська територіальна громада ПРОСТОРОВИЙ РОЗВИТОК

НАСЛІДКИ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ

Дар'івська територіальна громада

Період тимчасової окупації військами рф	Дар'івська селищна територіальна громада знаходилася під окупацією з 01 березня по 11 листопада 2022 року. Після деокупації і до сьогодні майже вся територія Дар'івської селищної територіальної громади залишається територією можливих бойових дій, а с. Новотягинка, с. Іванівка, с. Токарівка, с. Понятівка, с. Микільське віднесено до територій активних бойових дій, на яких функціонують державні електронні інформаційні ресурси
Наслідки військового вторгнення рф	Впродовж окупації, активних бойових дій після деокупації, територія і населення Дар'івської тергромади зазнали суттєвих втрат - руйнування житла та інфраструктури, людські жертви, масові переміщення і скорочення населення, спотворення вікової структури населення. Масштаби пошкоджень від війни в межах Дар'івської громади станом на вересень 2023 року складали майже 400 об'єктів (близько 3% від загальної кількості зареєстрованих пошкоджень на деокупованих територіях). Проте безпосереднє розташування тергромади на лінії фронту визначає продовження втрат і збільшення наслідків воєнних дій, і станом на лютий 2025 року кількість пошкоджень вже сягала 1822 об'єкти. Якщо говорити про пошкодження та прямі втрати станом на лютий 2025 року, то загалом в межах громади пошкодження наявні у 13 з 15 населених пунктах. Руйнування зафіксовані майже у всіх населених пунктах, крім сіл Вітрове, Інгулівка, . Пошкоджено 1770 особистих домогосподарств, 17 багатоквартирних будинків та 35 об'єктів комунальної та соціальної інфраструктури. В тому числі - заклади охорони здоров'я, освітньої мережі, адміністративні будівлі, заклади сектору культури і туризму тощо. Зокрема, пошкоджено 5 об'єктів надання первинної медичної допомоги, 7 закладів освіти, 10 закладів сектору культури та туризму. Переважна частина пошкоджень - 51,6%, - відбулися внаслідок інших дій російських військ, 46,9% -, внаслідок влучання боєприпасів, 1,5% - внаслідок влучання ракет. Села Понятівка, Токарівка, Новотягинка, Іванівка, Микільське найбільше з населених пунктів громади зазнали наслідків цілеспрямованих ракетних обстрілів. Найбільше за масштабами ураження постраждали такі населені пункти громади як Понятівка, Токарівка, Новотягинка, Іванівка, Микільське: тут зосереджено більше 80% пошкоджених об'єктів. Варто відзначити, що в першу чергу окупанти намагалися зруйнувати ці найбільш багаточисельні населені пункти, а також соціальну інфраструктуру життєдіяльності населення. Зокрема, пошкоджені або зруйновані

в межах тергромади були Інгулецький, Микільський, Токарівський, Федорівський, Дар'ївський ліцеї, Новотягінська гімназія та Токарівський дитячий садок, а також 5 сільських будинків культури і сільських клубів, 3 центри надання первинної медичної допомоги, Токарівська сільська рада. У адміністративному центрі громади Дар'ївці і другому до війни за чисельністю с. Микільське зафіксовано переважно руйнування житлових будинків, в тому числі багатоквартирних. Найвища концентрація пошкоджень (в середньому по населених пунктах, що зазнали руйнувань вона становить 6 об'єктів на 100 осіб наявного населення станом на 01.09.23 р.), більше 35 на 100 осіб, - у селах Зарічне і Ясна Поляна.

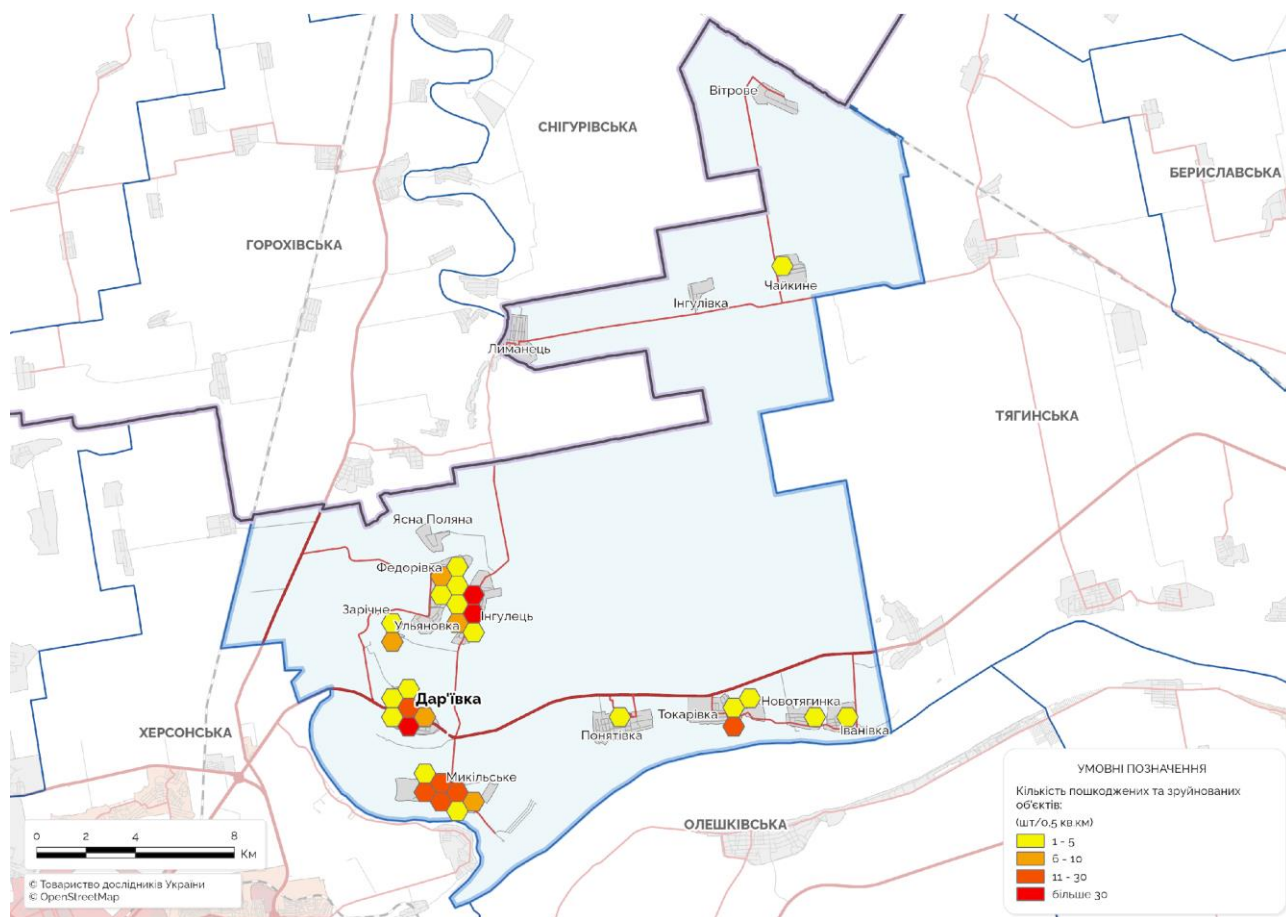
Наслідки війни на демографічну ситуацію в Дар'ївській тергромаді дуже суттєві. Після деокупації, протягом 2023 році, незважаючи на масштабні руйнування і складну безпекову обстановку, спостерігалися певні позитивні тенденції. Так, якщо у квітні 2023 року населення громади складало лише 43,5% від довоєнної кількості населення, то у вересні 2023 року – вже 49,5%. У 5-ти населених пунктах демографічний приріст з квітня по вересень 2023 року складав від 10 до 31%. При цьому більше 20% - у таких населених пунктах як Ясна Поляна, Ульяновка, Зарічне. Загалом станом на вересень 2023 року в населених пунктах проживало близько 50% від довоєнної чисельності населення. Проте погіршення безпекової обстановки спричинило те, що на початок 2025 року в тергромаді залишилося лише 34% довоєнної чисельності населення.

Станом на вересень 2023 року у 5-ти селах частка населення від довоєнної становила 62-72% (Ясна Поляна, Ульяновка, Лиманець, Чайкине, Інгулець), у 4-х селах частка населення від довоєнної становила лише 20-28% (Новотягинка, Іванівка, Токарівка, Понятівка). А вже у січні 2025 року лише в с. Ясна Поляна налічувалося більше 78% довоєнної чисельності населення, натомість 2 населені пункти (Новотягинка, Іванівка) обезлюдніли повністю, а с. Токарівка, Понятівка мають відповідно лише 1,3 та 6,5% довоєнного населення. Такі контрасти пояснюються перш за все віддаленістю/наближеністю населеного пункту до безпосередньої лінії фронту. Деформація вікової структури також суттєва – в середньому по громаді частка дітей та підлітків становить на початок 2025 року 8,5%, працездатного населення – 43,6%, людей старше працездатного віку – 47,9%. У 4-х населених пунктах частка людей старше працездатного віку становить 55-66%, у 3-х населених пунктах відсутні діти і підлітки.

Все це є ознаками як прямих втрат людського капіталу, так і тих демографічних втрат, які поки що важко повною мірою оцінити. Така ситуація є загрозливою з точки зору нарощування подальших диспропорцій у людності окремих населених пунктів в громаді, збезлюднення найменших населених пунктів та складнощів у відновленні/створенні нової мережі соціальних та інфраструктурних послуг.

Дар'івська територіальна громада

РУЙНУВАННЯ ОБ'ЄКТІВ ЦИВІЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ: 2022-2023 рр.

Повоєнне відновлення

Одразу після деокупації Дар'ївської тергромади було розпочато відновлення критичної інфраструктури: електромережі, дороги, водогони, мобільний та інтернет-зв'язок. Загалом на даний час започатковано 10 проєктів відбудови на території громади загальним обсягом 113,7 млн грн в таких секторах економіки як освіта, промисловість, торгівля та послуги, соціальний захист, транспортні послуги, охорона здоров'я, вода, санітарія та управління відходами, зокрема:

- капітальний ремонт та модернізація їдальні та харчоблоку Лиманецького ліцею;
- створення 2 мобільних бригад з метою швидкого реагування на надзвичайні ситуації спричинені військовими діями;
- забезпечення відновлювальних робіт та надання якісних послуг у сфері поводження з ТПВ, відходами від руйнувань, благоустрою території шляхом зміцнення матеріальної бази КП «Транспортне підприємство»;
- розвиток системи надання соціальних послуг, придбання соціального автобуса і соціального таксі;
- створення соціальної пральні та придбання обладнання для реабілітаційного центру на базі КНП «Центр надання соціальних послуг»;
- капітальний ремонт системи водопостачання с. Лиманець;
- нове будівництво захисної споруди цивільного захисту Федорівського ліцею;
- підвищення енергетичної незалежності Дар'ївської сільської громади шляхом створення виробництва паливних брикетів.

У черзі невідкладних заходів, окрім відбудови і ремонту житлового сектору, можна відзначити відбудову закладів охорони здоров'я, відновлення і відбудову мережі освітніх закладів. Також у числі необхідних заходів – реконструкція і відновлення зрошуваних систем і реалізація інвестиційного проєкту будівництва «Придніпровської ВЕС».

Довгострокова повоєнна стратегія розвитку, як і загалом для всіх деокупованих територій, має включати:

- 1) збереження і відновлення людського потенціалу, повернення людей, які виїхали за кордон, і вимушено переміщених осіб;
- 2) відновлення економіки громади в цілому і стабільне зростання конкурентоспроможності громади;
- 3) створення робочих місць і постійних джерел генерування доходів, заохочення програми підтримки і розвитку підприємництва;
- 4) розвиток системи надання соціальних послуг з урахуванням нових потреб, нових соціальних категорій і специфіки демографічної структури населення;
- 5) ліквідацію наслідків перетворення навколишнього середовища в результаті бойових дій;
- 6) відбудову населених пунктів з урахуванням: реальних потреб людей, ландшафтних особливостей території громади, принципів екологічності та естетики.

Навчальне видання

**Дар'ївська територіальна громада та виклики воєнного часу.
Атлас умов та ресурсів**

За загальною редакцією Павла Остапенка, Дар'ї Мальчикової

Атлас

Підписано до друку 01.04.2025 р. Формат 60х90/8.
Гарнітура Avenir Next.
Ум. друк. арк. 4,65. Тираж 100 прим.

Видавець і виготовлювач
Херсонський державний університет.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ХС № 69 від 10 грудня 2010 р.
73000, Україна, м. Херсон, вул. Університетська, 27. Тел. (0552) 32-67-95.

ГІС-портал
Херсонської
області

СИМВОЛІКА ТА АТУ 	ІСТОРІЯ 	ГЕОЛОГІЧНА БУДОВА І КОРИСНІ КОПАЛИНИ 	ГЕОМОРФОЛОГІЧНА КАРТА 	КРУТИЗНА СХИЛІВ 	КЛІМАТ 	ЛАНДШАФТИ
ОСВІТА 	ГЕОГРАФІЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ 	ГІПСОМЕТРИЧНА КАРТА 	ВЕРТИКАЛЬНЕ РОЗЧЛЕНУВАННЯ РЕЛЬЄФУ 	РОСЛИННІСТЬ 	ГРУНТИ 	ВИКОРИСТАННЯ ТЕРИТОРІЇ (ЗА ТИПАМИ)
МЕДИЦИНА 	СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ 	КУЛЬТУРА 	СПОРТ 	ЦЕНТРИ БЕЗПЕКИ ТА ПОЖЕЖНО-РЯТУВАЛЬНІ ЧАСТИНИ 	НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ 	ОБ'ЄКТИ ПІДВИЩЕНОЇ ТЕХНОГЕННОЇ БЕЗПЕКИ
ЗАЛІЗНИЦЯ 	ЖИТЛОВИЙ ФОНД 	ГЕНЕРАЛЬНІ ПЛАНИ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ 	МІСТОБУДІВНЕ ОСВОЄННЯ ТЕРИТОРІЇ 	МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ 	ЦНАП 	ЗАГАЛЬНІ СУДИ ТА ПРОКУРАТУРА
ПАСАЖИРСЬКІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ 	МЕРЕЖА АВТОМОБІЛЬНИХ ДОРІГ 	ТУРИСТИЧНІ МІСЦЯ ТА МАРШРУТИ 	КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА 	СФЕРА ГОСТИННОСТІ 	НАДАВАНІ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ 	ВИКОНАВЧА ВЛАДА
РІЧКОВА ТА МОРСЬКА ТРАНСПОРТНА ІНФРАСТРУКТУРА 	ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИЙ ФОНД 	СТАЦІОНАРНІ ДЖЕРЕЛА ЗАБРУДНЕННЯ 	ЗАЙНЯТІСТЬ ТА ТРУДОВІ РЕСУРСИ 	ІНВЕСТИЦІЙНО-ПРИВАБЛИВІ ТЕРИТОРІЇ 	ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКА 	ПРОМИСЛОВІСТЬ